

KONFERENCIJA DANI ARHITEKATA 3.0

Rasprava o hrvatskome javnom prostoru

PRIPREMILA:
Tanja Vrančić

Više od 550 hrvatskih arhitekata okupilo se 4. travnja 2019. u Splitu, na otvorenju trodnevne stručne konferencije Dani arhitekata 3.0

Konferenciju Dani arhitekata 3.0. otvorio je potpredsjednik Vlade i ministar graditeljstva i prostornog uređenja Predrag Štromar. Glavna tema Dana arhitekata 3.0 bila je javni prostor, a program je obuhvatio i najnovije informacije iz područja zakonodavstva i poslovne prakse arhitekata.

Na otvorenju Dana arhitekata 3.0 ministar Štromar rekao je to kako nije arhitekt, ali da na tu struku gleda s posebnim divljenjem i poniznošću. Posao, koji istodobno zahtijeva ekonomiste i umjetnike, racionalan je i inspirativan. Istaknuo je to kako moramo potaknuti i omogućiti brži razvoj prostora kroz koji možemo dodatno pokrenuti gospodarstvo i istodobno ga štiti kao najvrijedniji resurs Republike Hrvatske.

Prisutnima se obratila i predsjednica Hrvatske komore arhitekata dipl. ing. arh. Željka Jurković, istaknuvši kako je ponašanje zajednice prema javnome prostoru odraz vrijednosne ljestvice društva u cjelini. Odnos prema zajedničkome prostoru nedvojben je pokazatelj ispravnoga ili neispravnoga korištenja prostornih resursa naroda, države ili grada.

Građanima je važnost trgova, ulica, parkova i obala usporediva s važnošću institucije demokracije. Javni su prostori fizička, mentalna i povijesna mjesta na kojima se manifestiraju potrebe većine, uz poštivanje potreba manjine. Postojanje i slobodno korištenje javnoga prostora pravo je svih građana, a državnoj ili lokalnoj upravi dužnost je čuvati javni prostor i upotrebljavati ga u svrhu općega dobra.

Poseban gost Dana arhitekata 3.0., koji su održani u hotelu *Le Meridien Lav*, bila je Luisa Bravo iz neprofitne organizacije City Space Architecture (CSA) sa sjedištem u

Željka Jurković, predsjednica HKA s ministrom Predragom Štromarom

Bologni, čija je zadaća proučavanje, stvaranje, širenje i dijeljenje kulture javnoga prostora interdisciplinarnim pristupom koji uključuje umjetnost i arhitekturu. Jedan od glavnih predavača na Danima arhitekata 3.0 bio je i naš arhitekt Branimir Medić iz arhitektonskog ureda *de Architekten Cie*, koji ostavlja velik trag u gradnji nizozemskih gradova, a okupljenima je govorio o javnome prostoru. Medić projektira zgrade i urbane prostore koji žive u sadašnjosti, a namijenjeni su budućnosti.

Dio sudionika arhitektonске konferencije

Nagrade Hrvatske komore arhitekata

U sklopu Dana arhitekata 3.0. Hrvatska komora arhitekata dodijelila je godišnje strukovne nagrade: Medalju za arhitekturu, Medalju za urbanizam i Medalju za konceptualni pothvat.

Vedran Pedišić, Erick Velasco Farrera, David A. Croteau i Jenni Katajamäki, autori projekta Američke međunarodne škole u Zagrebu, dobitnici su Medalje za arhitekturu. Publikacija stručnoga skupa Urbana sanacija dobitnik je Medalje za urbanizam (konceptcija, vodstvo i koordinacija projekta: Irena Matković, Držislav Dobrinić, Lidija Škec i Rafaela Kovačević-Pašalić; urednica zbornika: Ariana Korlaet). Sanja Turk i Vana Rodin Kružić dobitnice su Medalje za konceptualni pothvat za izložbeni projekt "Kako čitati prostorni plan".

Dobitnike tih prestižnih strukovnih priznanja za istaknuti doprinos hrvatskoj arhitekturi u 2018. proglasio je predsjednik žirija akademik Nikola Bašić na svečanoj večeri 6. travnja 2019.

Objašnjavajući odabir projekta Američke međunarodne škole u Zagrebu za dobitnika Medalje za arhitekturu, akademik Bašić kazao je to da je autorski tim toj zahtjevnoj zadaći pristupio uz svjesno odricanje

Dobitnici godišnjih nagrada Hrvatske komore arhitekata

kao određenjem stvaralačkog prosede. Radikalno se odmičući od svakog oblika egzaltiranosti, ta reducirana i prividno obestrašćena zgrada, obuzdane i komprimirane ambicioznosti, u svojoj nutрини krije strastveno traganje za temeljnim arhitektonskim vrijednostima. Sve što u početku izgleda oduzeto i zatajeno, vraća se na kraju s višestrukom živosti i oplođenom vrijednosti. Projektiranje, koje u tome primjeru podrazumijeva svjesno podvrgavanje disciplini, stezi, redu i poslušnosti, omogućuje ostvarenje onoga cilja po kojemu uljudnost postaje manifestnim svojstvom te decentne i krajnje rafinirane arhitektonske realizacije.

Razlozi zbog kojih je žiri Medalju za urbanizam dodijelio publikaciji stručnoga skupa Urbana sanacija leže u aktualnosti, društvenoj važnosti teme te pokazanoj inicijativi i odgovornosti za rješavanje problema. Pojašnjavajući odabir pobjednika u toj kategoriji, akademik Bašić istaknuo je to kako se publikacija *Urbana sanacija* ocjenjuje doprinosom unaprijeđenju stanja u prostoru, doprinosom metodologiji urbanističkog planiranja i doprinosom društvenoj i ekološkoj održivosti. U šest pilot-projekata, koje su izradili stručni timovi županijskih zavoda za prostorno uređenje, na stvarnim je naseljima ispitana primjena metodologije sanacije nezakonite gradnje te su ponuđeni scenariji mogućih prostornih i urbanističkih rješenja. Pet stručnih ekspertnih radova dopunjuje pilot-projekte baveći se temama urbane sanacije, politikom revitalizacije

brownfield područja, sustavom stanovanja i neplanirane izgradnje, sociološkom interpretacijom fenomena urbane sanacije te kvantitativnim i prostornim pokazateljima na razini Hrvatske te se ukazuje na prijeku potrebu naobrazbe i prevencije kako bi se nezakonita izgradnja uklonila iz društvenog ponašanja.

Medalju za konceptualni pothvat dobio je izložbeni projekt "Kako čitati prostorni plan" autorica Sanja Turk i Vane Rodin Kružić. Izložba koja je deset dana bila postavljena u javnome prostoru ocjenjuje se kao doprinos povećanju svjesnosti društva i lokalne zajednice o potrebi planiranog i pristojnog ponašanja u prostoru. Ideja je izložbe pokazati visoku razinu socijalne, stručne i društvene odgovornosti za identitet hrvatskoga prostora i hrvatske kulture. "Kako čitati prostorni plan" dobro je osmišljen i krajnje opravdan konceptualni poduhvat jer je naobrazba svih građana u području izrade prostorno-planske dokumentacije i urbanističko-arhitektonske struke jamstvo boljega razumijevanja i skrbi za prostor kao zajedničkoga i općega nacionalnog dobra, koji je potrošiv i neobnovljiv. Izložbeni poduhvat ocjenjuje se jasnim konceptualnim refleksom struke na izazove vremena u cilju reafirmacije urbanističke i prostorno-planerske struke.

Splitska deklaracija o javnome prostoru

Dani arhitekata 3.0. završeni su donošenjem Splitske deklaracije o javnome

prostoru. Ta deklaracija ističe kako je važnost javnoga prostora građanima usporediva s važnošću institucije demokracije. Upravljanje javnim prostorom očigledan je pokazatelj ispravnoga i neispravnoga korištenja prostornih resursa jednoga naroda, države ili grada.

U tekstu Deklaracije stoji kako Hrvatska komora arhitekata i Udruženje hrvatskih arhitekata, uz podršku gotovo svih naših kolegice i kolega, već dugo od državnih dužnosnika zahtijevaju sustavnu i cjelovitu reformu zakonodavstva koje regulira planiranje u prostoru. Godinama se traži to, da za razliku od dosadašnje prakse, predstavnici naših strukovnih i stručnih organizacija budu aktivni sudionici u provođenju tih reformi, reformi u kojima bi stručnost trebala postati onaj argument kojim se građani mogu učinkovito suprotstavljati interesima sebične manjine. Tim dokumentom Hrvatska komora arhitekata upozorava na nužnost korištenja javnoga urbanističkog i arhitektonskog natječaja pri rješavanju problema javnih prostora te glasno poziva na njegovu primjenu. Deklaracija se također zalaže za veću uključenost građana i lokalne zajednice u procese odlučivanja o javnim prostorima.

U zaključcima, kojima je završila konferencija u Splitu, pak upozoravaju na neprihvatljive postupke kojima se kroz izmjene važne zakonske regulative dovodi u opasnost vrsnoća građenja i kvaliteta prostora. Također, u zaključcima Dana arhitekata 3.0. navedeno je i to da je način komuniciranja donositelja prijedloga zakona neprihvatljiv. Naime, predlagač zakona nije uzeo u obzir više od tisuću podnesenih i obrazloženih primjedbi struke, a koje su podnesene kako bi se poboljšalo funkcioniranje cijelog sustava i njegova implementacija u području arhitekture i planiranja prostora.

- Struka prihvaća i pozdravlja prijelazni put ka digitalizaciji postupaka, ali oni se moraju voditi promišljeno i postupno, a ne u hitnoj proceduri. Mislimo da predloženi postupak e-planova i e-dozvola u konačnici neće rezultirati bržim i kvalitetnijim postupkom jer cijeli državni aparat nije u dovoljnoj mjeri pripremljen za promjene, istaknula je Željka Jurković, predsjednica HKA-e.